

การศึกษาตำนานการสร้างโลกของชนชาติอียิปต์

พาน เหล่ย์¹
กนกพร นุ่มทอง²

Received: December 14, 2020

Revised: February 23, 2021

Accepted: May 15, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตำนานการสร้างโลกของชนชาติอียิปต์ผ่านมหากาพย์สี่เรื่อง เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของตำนาน พร้อมวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัจจัยที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่า 1) เทพเจ้าสร้างโลกและสรรพสิ่งผ่านพลังวิเศษหรืออุปกรณ์ที่มีตามธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชนชาติอียิปต์ขณะนั้น 2) ตำนานมีการปรากฏทั้งเทพบุรุษและเทพสตรี สื่อให้เห็นถึงการเกิดขึ้นของตำนานทั้งในยุคสังคัมแม่เป็นใหญ่และพ่อเป็นใหญ่ ขณะเดียวกันยังปรากฏเทพเจ้าสูงสุดเป็นเทพสตรีเพียงเรื่องเดียว สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของชนชาติอียิปต์ที่เคยดำรงอยู่ภายใต้สังคมปิตาธิปไตยและสังคมมาตาธิปไตย 3) ในมิติการกำเนิดมนุษย์ บรรพบุรุษของชนชาติอียิปต์มีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ พร้อมสร้างอารยธรรมของตน อันเป็นการตระหนักถึงวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดวิวัฒนาการเพื่อการอยู่รอดของดาร์วิน และ 4) ตำนานบางตำนานได้กล่าวถึงที่มา ชื่อเรียกและภาษาของชนชาติจีนกลุ่มอื่น ๆ อันเป็นเครื่องหมายชี้ให้เห็นว่า ชนชาติอียิปต์ได้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างชนชาติ และมีการติดต่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับนานาชนชาติในพื้นที่ใกล้เคียง ขณะเดียวกัน การศึกษาประเด็นดังกล่าวยังเป็นการทำความเข้าใจการรับรู้ของชนชาติอียิปต์ที่มีต่อโลก ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และต้นกำเนิดของบรรพบุรุษชนชาติอียิปต์

คำสำคัญ : ชนชาติอียิปต์, มหากาพย์, ตำนานการสร้างโลก, กำเนิดมนุษย์, คติชนวิทยา

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล: pan.l@ku.th

² หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล: kanokporn.n@ku.th

A Study on Creation Myths of the Yi Nationality

Pan Lei³

Kanokporn Numtong⁴

Received: December 14, 2020

Revised: February 23, 2021

Accepted: May 15, 2021

Abstract

This study compares the similarities and differences between the Yi nationality's creation myths recorded in the four epics, and analyzes the causes for these similarities and differences in order to understand the Yi mythological view of cosmology, nature, and human beings. Results show that: 1) The main gods in Yi mythology created heaven, earth, and natural things through magic or things in nature, which reflected the lifestyle and natural environment of the Yi at that time; 2) There are both male and female god in Yi mythology, so we can infer that the creation myths were produced in both matriarchal and matrilineal societies. Besides, only one of the four myths is about a female god, so the author infers that this myth was born in the period of matriarchal society; 3) In terms of the origin of human beings, the myths show that the ancestors of the Yi nationality adapted to nature, conquered nature and created their civilization, suggesting that the ancestors of the Yi nationality were aware of the evolution of biology, which is consistent with Darwin's theory of evolution; 4) At that time, other ethnic minority names and cultures were mentioned in creation myths, showing that some ethnicities were connected with the Yi.

Keywords: The Yi nationality, Epic, Creation Myth, Human Origin, Folklore studies

³ Affiliation: Eastern Languages Department, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok
E-mail: pan.l@ku.th

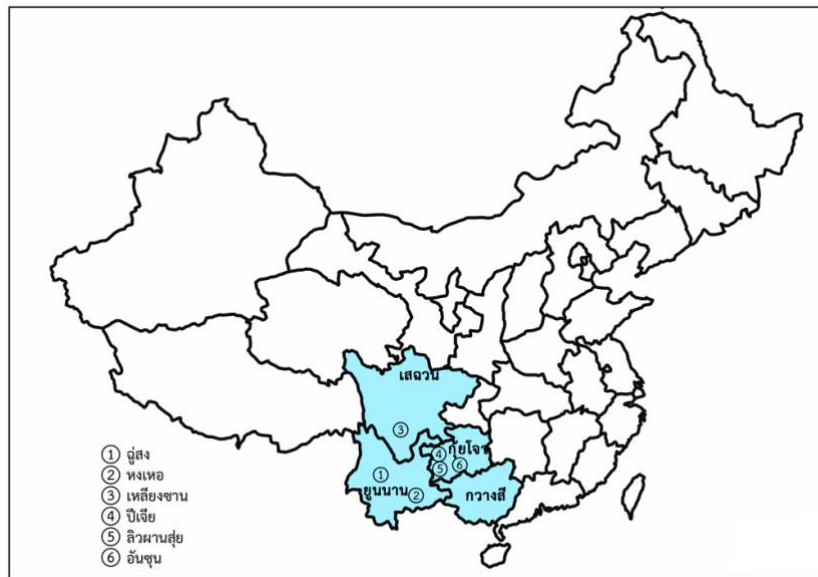
⁴ Affiliation: Eastern Languages Department, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok
E-mail: kanokporn.n@ku.th

1. บทนำ

มนุษย์ทุกชนชาติมักมีความสงสัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตัวเองและสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่นบรรพบุรุษของตนเป็นใคร มนุษย์กำเนิดขึ้นได้อย่างไร และภาษาที่ใช้ในแต่ละชนชาติมาจากที่ใด รวมถึงการเกิดของสรรพสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการตั้งคำถามเหล่านี้เป็นปัญหาที่ยังหาคำตอบได้ในอดีต คนในอดีตจึงใช้การจินตนาการเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ผ่านระยะเวลายาวนานกลายเป็นตำนานการสร้างโลกเกิดขึ้น

ตำนานการสร้างโลก เป็นการสะท้อนถึงความคิด การรับรู้ เจตนา ความเคลือบแคลงสงสัยที่มีต่อมนุษย์ สรรพสิ่งต่าง ๆ และวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ (Evans-Pritchard 1954) โดยการถ่ายทอดผ่านตำนานมุขปาฐะและวรรณกรรมประจำถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบไปด้วย 2 ประการ ประการแรกคืออธิบายเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของโลกและสรรพสิ่ง ประการที่สองคืออธิบายการก่อกำเนิดของมนุษย์ รวมไปถึงที่มาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งตำนานการสร้างโลกจะปรากฏในทุกชาติพันธุ์และทุกศาสนา เช่น ประเทศแถบยุโรปที่นับถือศาสนาคริสต์มีความเชื่อตามตำนานคริสเตียนว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกโดยมีมนุษย์คู่แรกคืออาดัมกับอีวา ประเทศตะวันออกกลางและประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีความเชื่อตามตำนานอิสลามกล่าวว่าพระอัลเลาะห์เป็นผู้สร้างโลก ซึ่งมีอาดัมและเฮวาฮ์เป็นผู้สร้างมนุษย์ โดยคล้ายคลึงกับอาดัมกับอีวาในศาสนาคริสต์ และยังมีประเทศที่นับถือศาสนาพุทธเช่นประเทศจีนก็มีความเชื่อตามตำนานการสร้างโลกว่า เทพผานกู่ (盘古) เป็นผู้สร้างโลก และเทพธิดาหนี่วี่วี่ (女娲) เป็นผู้สร้างมนุษย์ (Yuan 2014) แต่หากเมื่อศึกษาตำนานการสร้างโลกในประเทศเดียวกันพบว่า มีเรื่องราวที่ได้รับการบันทึกไว้ในลักษณะเดียวกันหากแต่เป็นเรื่องราวของพื้นที่ท้องถิ่นหรือมาจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ของจีน อาทิ การบันทึกตำนานของชนชาติฮั่น ซึ่งเป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีตำนานการสร้างโลกของตนเองเช่นเดียวกัน และมีการตั้งถิ่นฐานในแถบตะวันตกเฉียงใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ชนชาติฮั่นเป็นชนชาติที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 6 จาก 55 ชนชาติ (少数民族) ในประเทศจีน เห็นได้จากผลการสำรวจจำนวนประชากรครั้งที่ 6 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อ พ.ศ. 2553 แสดงให้เห็นว่าจำนวนประชากรที่มีเชื้อสายชนชาติฮั่นมีจำนวน 8,714,393 คน เขตพื้นที่ที่มีชนชาติฮั่นอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ ที่ราบสูงและบริเวณชายฝั่งของมณฑลยูนนาน (云南) มณฑลเสฉวน (四川) มณฑลกุ้ยโจว (贵州) และมณฑลกว่างซี (广西) ส่วนใหญ่มักรวมตัวอยู่ในเมืองฉู่หง หงเหอ เหลียงชาน ปี้เจี๋ย ลิวผานสูยและอันซุ่น เป็นต้น (Yu and Xi 2018)

รูปที่ 1 แผนที่แสดงการกระจายตัวของชนชาติอี่ในประเทศจีน

ชนชาติอี่มาจากชนเผ่าเซียงโบราณ (古羌人) ที่อพยพลงทางภาคใต้ตั้งแต่ในสมัยราชวงศ์ซาง (ราว 1600 ถึง 1046 ก่อนคริสตกาล) โดยมีการตั้งรกรากอยู่บริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ผ่านการผสมผสานกลมกลืนทั้งทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์กับชนพื้นถิ่น และสืบทอดอารยธรรมต่อกันมาจนเกิดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่ จากนั้นชนชาติอี่ได้พัฒนาผ่านกาลเวลาที่ยาวนานกว่า 2,000 ปี จากช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ชนชาติอี่ได้สร้างภาษาของตนเอง เรียกว่า ภาษาอี่ ซึ่งถูกจัดรวมอยู่ในตระกูลภาษาจีนพม่า แขนงภาษาอี่ และยังมี-ทิเบต สาขาทิเบต-อักษรของตนเองเป็นอักษรภาพ ในหนังสือประวัติศาสตร์เรียกอักษรภาพเหล่านี้ว่า ชวนเหวิน (爨文) เหว่ยซู (赀书) อักษรหลัวหลัว (罗罗文) หรือ อักษรหลัว (俚文) ในปัจจุบันเรียกว่าภาษาอี่ดั้งเดิม (老彝文) (Metcha 2011, 30-69) นอกจากด้านภาษาแล้ว ชนชาติอี่ยังเป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์และอารยธรรมด้านต่าง ๆ เป็นของตนเอง อาทิ บทสวด ถกษัณยาม การนับวันที่จริยธรรม บันทึกลำดับการสืบเชื้อสายประจำตระกูล กาพย์กลอนและตำนานต่าง ๆ

มหากาพย์ชนชาติอี่ เป็นมหากาพย์ ท้องถิ่นที่น่าเสนอเรื่องราวและความรู้สึกที่สะท้อนถึงความเป็นมาของมนุษย์ การย้ายถิ่นฐาน ความเชื่อ รวมไปถึงตำนานการสร้างโลก เดิมทีถูกถ่ายทอดเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ มีจำนวนประมาณ 24 เรื่อง (Chen 2006, 100-104) สืบต่อด้วยการจำและเล่าต่อกันมารุ่นสู่รุ่น ทำให้มีความคลาดเคลื่อนของเนื้อหา อาจมีการตัดทอนเนื้อหาบางส่วน หรือมีการแต่งเติมตามกาลเวลา ต่อมาเริ่มจาก ค.ศ. 1958 เป็นต้นมาได้มีการจัดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (Bai 2020)

เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานของชนชาติอี่กระจายอยู่ในบริเวณมณฑลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ภาษาอี่มีภาษาถิ่นย่อย 6 ภาษา แต่ละภาษามีความแตกต่างค่อนข้างมาก จึงก่อให้เกิดวรรณกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น จากวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรของชนชาติอี่ที่ถูกบันทึกไว้ในปัจจุบัน มีวรรณกรรมร้อยกรอง 4 เรื่องที่ถูกยกย่อง เรียกว่า มหากาพย์สี่เรื่องของชนชาติอี่ ประกอบด้วย

- 1) มหากาพย์เล่อเอ้อเท่ออี ของเหลียงซานเสฉวน (《勒俄特依》四川凉山)
- 2) มหากาพย์เหมยเก้อ ของต้าเหยาและเหยาอานยูนนาน (《梅葛》云南大姚、姚安)
- 3) มหากาพย์ฉาหมู่ ของชวงไปยูนนาน (《查姆》云南双柏)
- 4) มหากาพย์อาเฮยซีหนี่หมั่ว ของหมี่เล่อยูนนาน (《阿黑西尼摩》云南弥勒)

รูปที่ 2 แผนที่การกระจายตัวของมหากาพย์สี่เรื่องชนชาติอียิปต์

เมื่อเปรียบเทียบเนื้อหาจากมหากาพย์สี่เรื่องของชนชาติอียิปต์พบว่า ทั้งสี่เรื่องล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างโลกด้วยวิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโลกใบนี้ถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร ใครเป็นผู้สร้างโลกและธรรมชาติ ใครเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ มนุษย์กำเนิดได้อย่างไร บ้านเมืองชุมชนเกิดขึ้นอย่างไร เป็นต้น เมื่อนำตำนานแต่ละเรื่องมาเปรียบเทียบกันพบว่ามีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับการวิจัยค้นคว้าถึงต้นกำเนิดที่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันของตำนานแต่ละท้องถิ่น

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาตำนานการสร้างโลกของชนชาติอียิปต์ เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความต่าง และศึกษาความคิดที่มีต่อโลกธรรมชาติและสรรพสิ่งต่าง ๆ ของชนชาติอียิปต์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำนานการสร้างโลกของชนชาติอียิปต์และชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตำนานการสร้างโลก (Creation Myth) เป็นตำนานที่กล่าวถึงการกำเนิดแห่งจักรวาลและการอาศัยอยู่ในโลกแรกเริ่มของมนุษย์ และมีการพัฒนาผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีจากรุ่นสู่รุ่น (Womack 2005, 81) ซึ่งลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นรูปแบบทั่วไปของตำนานการสร้างโลก สามารถพบในวัฒนธรรมของมนุษย์ทั่วโลก (Long 1963, 18) จนได้รับการยกย่องจากสังคมว่า มักจะเป็นสื่อถ่ายทอดความจริงอย่างลึกซึ้ง โดยไม่ต้องมีอยู่ในประวัติศาสตร์และความเป็นจริง ตำนานการสร้างโลกมักอธิบายถึงตำนานแห่งการกำเนิดของจักรวาลโดยบรรยายถึงความโกลาหลของจักรวาล หรือสภาพอันว่างเปล่าของจักรวาล ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับความคิดลึกลับเหนือธรรมชาติ โดยสามารถพบได้ในจารีตประเพณีในเกือบทุกศาสนา (Leeming 2010) เช่น ศาสนาคริสต์มีตำนานการสร้างโลกบันทึกไว้ในพระคัมภีร์ไบเบิล ศาสนาอิสลามมีตำนานการสร้างโลกบันทึกในคัมภีร์อัลกุรอาน พราหมณ์-ฮินดูได้ระบุถึงการสร้างโลกตามความเชื่อในเรื่องของ "พรหม" และในศาสนาพุทธก็มีการกล่าวถึง อัครัญญสูตร ว่าด้วยพระพุทธรองค์ได้ตรัสถึงเรื่องการอุบัติขึ้นของสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกรวมทั้งวิวัฒนาการของสัตว์และมนุษย์

จึงกล่าวได้ว่า ตำนานการสร้างโลกมีปรากฏในวัฒนธรรมเกือบทุกศาสนาและชนชาติ เพราะตำนานการสร้างโลกเป็นการสะท้อนถึงความคิดความเชื่อและการรับรู้เกี่ยวกับจักรวาล โลก มนุษย์และสรรพสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิด

ความเข้าใจต่อตัวของมนุษย์เอง เช่น ที่มาของมนุษย์ ชนชาติ และภาษา อีกทั้งยังรวมถึงความเข้าใจในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังพบว่าตำนานการสร้างโลกยังเป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมที่สามารถพบได้ในสังคมของชนชาติต่าง ๆ โดยทั่วไป และเป็นเรื่องเล่าที่สะท้อนความคิดและจินตนาการเกี่ยวกับต้นกำเนิดแห่งโลกของมนุษย์ต่อการสร้างโลก ธรรมชาติ และชีวิตของกลุ่มชนในแต่ละวัฒนธรรมโดยมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน อันแสดงถึงความแพร่หลายและความนิยมของตำนาน เช่น คนไทแต่ละกลุ่มล้วนมีตำนานการสร้างโลกที่มีเนื้อหาเหมือนกันและแตกต่างกัน ตีราพร ณ ถลาง (Siraporn 1999, 210-213) เคยกล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง *ตำนานสร้างโลกของชนชาติไท: ตัวอย่างการศึกษาวัฒนธรรมจากตำนาน* ว่าสามารถจัดกลุ่มความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทตามเนื้อเรื่องของตำนานการสร้างโลกของแต่ละชนชาติ โดยแยกประเภทของตำนานการสร้างโลกได้ 3 กลุ่ม กล่าวคือ 1) ใช้แบบเรื่องปู่สังกะสา-ย่าสังกะสี โดยมีความเชื่อว่าปู่สังกะสา-ย่าสังกะสีเป็นผู้สร้างโลก หรือปู่แถนย่าแถนสร้างปู่สังกะสา-ย่าสังกะสีมาเป็นมนุษย์คู่แรกของโลก หรือพระอินทร์พระพรหมส่งปู่สังกะสา-ย่าสังกะสีเอาดินมาปั้นเป็นมนุษย์ พบมากในกลุ่มตำนานของไทยลื้อ ไทยจีน ไทยวน-ล้านนา และอีสาน 2) แบบเรื่องมนุษย์ออกมาจากน้ำเต้า โดยมีความเชื่อว่าแถนเอาหมากเต้าปุงลงมายังโลกและในน้ำเต้ามีมนุษย์อยู่ หรือแถนเอาเหล็กจี้้น้ำเต้าปุงและผู้คนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ออกมาจากน้ำเต้า ซึ่งพบมากในกลุ่มตำนานลาว ไทดำ และไทขาว 3) แบบเรื่องเทวดาลงมากินง้วนดิน เน้นความเชื่อของกำเนิดมนุษย์ว่าเป็นลูกหลานของเทวดาหรือพรหมที่ลงมากินง้วนดิน พบในตำนานทางล้านนาและตำนานไทใหญ่ในประเทศไทย สำหรับตำนานการสร้างโลกของไทยจึงจะมีเทพูโลโกลงมาสอนให้มนุษย์ปลูกข้าวทำนา ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับตำนานปู่สังกะสาของลาว และอีกตำนานหนึ่งที่เล่าถึงพี่น้องหลบน้ำเต้าเข้าไปอยู่ในน้ำเต้า ก็สอดคล้องพ้องกันกับตำนานของขมุและเย้าทางตอนเหนือของเวียดนาม

จากแนวคิดตำนานการสร้างโลกและคติชนวิทยา ผู้วิจัยจึงนำปรากฏการณ์การวิเคราะห์ตำนานการสร้างโลกข้างต้นมาเป็นกรอบสำคัญในการวิเคราะห์แก่นของตำนานการสร้างโลกที่ปรากฏอยู่ในมหากาพย์สี่เรื่องของชนชาติอี่อันจะสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของบรรพบุรุษในยุคสมัยนั้น รวมถึงภูมิปัญญาของปราชญ์ที่สะท้อนออกมาจากวิถีคิดและแนวปฏิบัติที่ได้จารึกไว้มหากาพย์ทั้งสิ้น

สำหรับงานวิจัยในด้านตำนานการสร้างโลกของชนชาติอี่ ฉินหย่งเซียงและเฉาเสี่ยวหง (Chen and Cao 2010, 47-54) เสนอผลการวิจัยในหัวข้อ *การศึกษาตำนานสร้างโลกอาหมู่และเหมยเกอของชนชาติอี่* โดยศึกษาระบบความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในตำนานการสร้างโลกทั้งสอง ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ผ่านการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างตำนานการสร้างโลกในมหากาพย์ทั้งสอง ในแง่ของระบบเทพเจ้าทั้งสองตำนานยืนยันถึงพลังของเทพเจ้าในกระบวนการสร้างสวรรค์ โลก และสรรพสิ่ง แสดงให้เห็นถึงการบูชาอำนาจของบรรพบุรุษของชาวอี่ ทั้งยังสะท้อนความคิดของคนโบราณที่ว่าทุกสิ่งธรรมชาติมีเจตจำนงและความคิดเช่นเดียวกับมนุษย์ รวมถึงรูปลักษณ์ของเทพเจ้าในมหากาพย์ก็ได้รับอิทธิพลมาจากธรรมชาติและลักษณะของมนุษย์ ผู้วิจัยยังเสนอว่า มหากาพย์เหมยเกอและมหากาพย์อาหมู่เป็นสารานุกรมประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวอี่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตทางสังคมและจิตวิญญาณอันยาวนานของชาวอี่

จีไชเสี่ยวหมิงและจูนจิงเซียง (Jichai and Zhu 2017, 65-66) ศึกษาต้นกำเนิดของมนุษย์ผ่านมหากาพย์เสื่อเอ้อเอ้อเทออี มหากาพย์เหมยเกอ และหนังสือชี่หนานอี่จื่อ⁵ (《西南彝志》) ผลการศึกษาพบว่า เนื่องจากประวัติศาสตร์อันยาวนานของชนชาติอี่และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลายในพื้นที่ที่ชาวอี่อาศัยอยู่ ปะเภทของต้นกำเนิดของมนุษย์ในตำนานของชนชาติอี่จึงมีความหลากหลาย ผู้วิจัยแบ่งการเกิดของมนุษย์ในตำนานของชนชาติอี่เป็น 8 ประเภท ได้แก่ 1) ลิงกลายร่างเป็นมนุษย์ 2) การโผล่ขึ้นมาจากน้ำเต้า 3) มนุษย์ที่เกิดจากไข่ 4) เกิดจากวัตถุใน

⁵ หนังสือชี่หนานอี่จื่อ (《西南彝志》) เป็นหนังสือที่บันทึกประวัติศาสตร์ชนชาติอี่

ธรรมชาติ เช่น เกิดจากดิน หรือหินระเบิดกลายเป็นมนุษย์ 5) เกิดจากการแต่งงานของพี่ชายและน้องสาว และ 6) ประเภทอื่น ๆ ความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติลักษณะทางนิเวศวิทยาและสภาพภูมิอากาศของชาวอู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ตลอดจนความแตกต่างในความเชื่อทางศาสนา การบูชาโทเท็ม ประเพณี ศีลธรรมในการแต่งงาน สุนทรียภาพของชีวิต และค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากนี้ เกาสยา จังซินหมิง หยวนชิวผิงและถังจินผิง (Gao et al. 2017, 130-135) ได้นำตำนานการสร้างโลกในมหากาพย์เหมยเกอและมหากาพย์ฉาหมู่ของชนชาติอู่เปรียบเทียบกับตำนานการสร้างโลกในหนังสือปฐมกาลแล้วพบว่า ตำนานการสร้างโลกทั้งสามเรื่องมีความคล้ายคลึงกันมาก ทั้งในด้านการเริ่มต้นของโลก การสร้างโลก การกำเนิดของมนุษย์จากภัยพิบัติน้ำท่วม และอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ของผู้สร้างโลก เช่น เหตุผลที่มีการกล่าวถึงน้ำท่วมในตำราทั้งสาม คือมนุษย์ที่พระเจ้าสร้างขึ้นมานั้นเป็นคนที่ "ผิดศีลธรรม" และ "มีความผิด" ดังนั้นพระเจ้าจึงต้องการส่งน้ำท่วมเข้ามาล้างเผ่าพันธุ์ โดยปล่อยให้คนชอบธรรมที่พระเจ้าเลือกไว้ให้อาศัยอยู่ในภาชนะบางชนิด เช่น น้ำเต้าหรือหีบที่สามารถพารอดจากน้ำท่วม และสามารถสืบพันธุ์เป็นมนุษย์รุ่นหลังได้

หยังหงเจี๋ย (Yang 2019, 52-61) ศึกษาตำนานการสร้างโลกของชนชาติอู่และชนชาตินาซี ชนชาติอู่และชนชาตินาซีเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมที่ดงามทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองจัดอยู่ในสาขาของกลุ่มภาษาทิเบต-เบอร์แมนของตระกูลภาษาซิโน-ทิเบต โดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่กล่าวมานี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มชนชาติเซียงโบราณ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งกำเนิดทางชาติพันธุ์และภูมิศาสตร์วัฒนธรรมที่ใกล้ชิดกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีที่สืบทอดมาแต่ครั้งโบราณ ทำให้มีวัฒนธรรมหลายแขนงที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านตำนานการสร้างโลกของทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ จากการศึกษาเปรียบเทียบตำนานการสร้างโลกของชนชาติพันธุ์นาซีและอู่ ทำให้พบความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ที่ซับซ้อนระหว่างสองชนชาติในเชิงลึก ผู้เขียนได้เปรียบเทียบถึงการสร้างโลก ภาพลักษณ์ของเทพเจ้า การกำเนิดของมนุษย์ ไปจนถึงภัยพิบัติน้ำท่วม แม้ว่าตำนานและเรื่องราวของชนชาตินาซีและชนชาติอู่จะมีความคล้ายคลึงกันมาก แต่ความคล้ายคลึงนี้สามารถสรุปได้เพียงว่าเป็นการบูชาตามธรรมชาติ การบูชาบรรพบุรุษ รวมถึงการบูชาเทพเจ้าที่เหนียวแน่นเท่านั้น

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับตำนานการสร้างโลกของชนชาติอู่ส่วนมากจะศึกษาผ่านมหากาพย์เพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืออาจมีการนำตำนานการสร้างโลกของชนชาติอู่ไปเปรียบเทียบกับตำนานการสร้างโลกของชนชาติอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาครั้งนี้ด้วยกระบวนการศึกษาเปรียบเทียบตัวบทตำนานการสร้างโลกของชนชาติอู่ที่ปรากฏในมหากาพย์ทั้งสองเรื่อง

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาตำนานการสร้างโลกของชนชาติอู่ เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างในด้านการสร้างโลก การสร้างมนุษย์ และการสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ และเพื่อทำความเข้าใจคติความคิดของชนชาติอู่ที่มีต่อโลกธรรมชาติและสรรพสิ่งต่าง ๆ

4. ขอบเขตการวิจัย

ตำนานการสร้างโลกของชนชาติอู่ที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกจากมหากาพย์สี่เรื่องของชนชาติอู่

ได้แก่ มหากาพย์เล่อเอ้อเทออี ของเหลียงซานเสฉวน มหากาพย์เหมยเก่อ ของต้าเหยาและเหยาอานยูนนาน มหากาพย์ฉินเฉิงของ ชวงไป๋ยูนนาน และมหากาพย์อาเฮยซีหนี่หมั่ว ของหมี่เล่อยูนนาน

ต้นฉบับมหากาพย์ทั้ง 4 เรื่องที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยอ้างอิงจากหนังสือ *คลังวรรณกรรมคลาสสิกทางจีนวิทยาแห่งประเทศจีน-บรรพที่ว่าด้วยชนชาติส่วนน้อย* จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์กระจายเสียงนานาชาติแห่งประเทศไทยใน ค.ศ. 2016 (《中华大国学经典文库·少数民族卷》，北京：中国国际广播出版社) โดยเรื่องย่อตำนานการสร้างโลกของมหากาพย์ทั้งสี่ที่ปรากฏในบทความนี้สรุปและแปลโดยผู้วิจัย

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถ่ายทอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทย โดยยึดตามเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทยของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 เป็นหลัก แต่ปรับให้ง่ายลงตามข้อ 3.2 ในเกณฑ์ดังกล่าวซึ่งอนุโลมให้ถอดเสียง zh ch sh เป็น จ; ซ/จ; ส/ช โดยไม่ขีดเส้นใต้ก็ได้ ส่วนคำที่ใช้แพร่หลายแล้วในภาษาไทย จะเลือกใช้ตามความนิยมเดิม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดอักษรจีนไว้ในวงเล็บเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรกเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกต่อผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

6. ผลการวิจัย

6.1 ตำนานการสร้างโลกในมหากาพย์เล่อเอ้อเทออี ของเหลียงซานเสฉวน

เล่อเอ้อเทออีเป็นมหากาพย์ของชนชาติอี้ที่สืบทอดในบริเวณเหลียงซานมณฑลเสฉวน คำว่าเล่อเอ้อเทออี เป็นการถอดเสียงจากภาษาอี้ แปลว่าเอกสารที่บันทึกตำนานประวัติศาสตร์ เป็นมหากาพย์ที่เกี่ยวกับตำนานกำเนิดพิภพเทพที่สร้างโลก และสรรพสิ่งต่าง ๆ มีทั้งหมด 14 บท มากกว่า 2,270 บรรทัด ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของจักรวาล ต้นกำเนิดของมนุษย์ การโยกย้ายของชนชาติอี้ ทั้งยังสะท้อนถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของยุคดึกดำบรรพ์และยุคทาสของชนชาติอี้

โดยสรุป เนื้อหาที่เกี่ยวกับตำนานการสร้างโลกจากมหากาพย์เล่อเอ้อเทออี ได้ความว่า ในอดีตต้นกำเนิดของจักรวาลเกิดจากน้ำตามธรรมชาติ ท้องฟ้าและแผ่นดินเชื่อมติดกันเป็นหนึ่ง มีเทพเจ้าองค์หนึ่งนามว่าเอนตี้กู่จื่อ (恩体谷兹) ประสงค์ที่จะเรียกรวมเหล่าเทพเจ้าจาก 4 ทิศ และปฐมจารย์แห่งการช่าง (工匠始祖) เพื่อมาหารือกันถึงวิธีการแยกฟ้าดิน ในที่สุดก็ใช้วิธีให้เทพธิดาใช้ไม้กวาดทองแดงแยกฟ้าดิน และสั่งให้เทพเจ้าใช้ขวานทองแดงไปสร้างภูเขา แม่น้ำลำคลอง พื้นที่เพาะปลูก จากนั้นเมื่อฟ้าดินแยกจากกัน แต่ในโลกยังว่างเปล่า เทพเจ้าเอนตี้กู่จื่อจึงสั่งให้เทพเจ้าแห่งหมี่ไปสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยสร้างหิน หญ้า ต้นไม้ ฯลฯ และนำสัตว์มาอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว

ครั้นแผ่นดินนี้ได้มีสรรพสิ่งเกิดขึ้นครบถ้วน แต่ยังไม่มียุคมนุษย์ เหล่าเทพเจ้าจึงใช้วิธีสร้างมนุษย์หลายวิธีแต่ไม่สำเร็จ เช่น การจุดป้ายจิตวิญญาณต้นตระกูลบรรพบุรุษร่วงลงมาจากเขาเจี๋ยเจี๋ยเสี๋ย (杰杰列山) ลูกเป็นเปลวเพลิงเผาไหม้ติดกัน 9 วัน 9 คืน ควันและเปลวไฟได้กลายเป็นสิ่งมีชีวิตแต่ก็ไม่สามารถเกิดเป็นมนุษย์ได้ แต่สุดท้ายวิธีที่สำเร็จ

คือการที่มีหิมะแดงตกลงมาจากสวรรค์ 3 รอบติดกัน 9 วัน 9 คืน โดยน้ำแข็งกลายเป็นกระดุก หิมะกลายเป็นเนื้อ สายลมกลายเป็นลมหายใจ ฝนกลายเป็นเลือด ดาวกลายเป็นดวงตา เกิดเป็นลูกหลานทั้ง 12 สายพันธุ์ ซึ่งหนึ่งในนั้นไร้เลือด 6 สายพันธุ์จะเป็นพืช มีเลือด 6 สายพันธุ์เป็นสัตว์ รวมถึงมนุษย์ หลังจากนั้นมนุษย์ค่อย ๆ กระจายไปทั่วทุกพื้นที่

6.2 ตำนานการสร้างโลกใหม่มหากาพย์เหมยเก้อ ของต้าเหยาและเหยาอันยูนาน

เหมยเก้อเป็นทำนองเพลงชนิดหนึ่งของชนชาติฮั่น ที่นิยมใช้แสดงเป็นประจำในเขตพื้นที่ต้าเหยาและเหยาอันยูนาน ทำนองเพลงเหมยเก้อมีสองประเภท คือ ชื่อเหมยเก้อ (赤梅葛) ที่มีทำนองโศกเศร้า และผู้เหมยเก้อ (辅梅葛) ที่มีทำนองสื่อถึงอารมณ์สุนทรีย์ มหากาพย์เหมยเก้อถูกแสดงออกมาในรูปแบบการขับร้องโดยการใช้ทำนองเพลงเหมยเก้อ และส่วนใหญ่จะแสดงในเทศกาลสำคัญของชนชาติฮั่น เช่น ปีใหม่ เทศกาลคบเพลิง เป็นต้น มหากาพย์เหมยเก้อทั้งหมดมี 5 บท 4,775บรรทัด ซึ่ง 2 บทแรกเป็นตำนานการสร้างโลก มนุษย์ และสรรพสิ่งต่าง ๆ และ 2 บทหลังเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งงานและงานศพ ซึ่งจะไม่อภิปรายในบทความ

ตำนานการสร้างโลกของมหากาพย์เหมยเก้อเล่าว่า ในยุคดึกดำบรรพ์ จักรวาลยังติดกัน ไม่มีฟ้าไม่มีแผ่นดิน เทพเจ้าเก้อจื่อ (格兹天神) อยากจะสร้างโลก เขาได้ปล่อยผลทองคำลงมาจากสวรรค์กลายเป็นบุตรชายเพื่อให้ไปสร้างฟ้า เทพเจ้าเก้อจื่อยังได้ปล่อยผลเงินลงกลายเป็นบุตรสาวเพื่อให้ไปสร้างแผ่นดิน เหล่าบุตรชายขี้เกียจ ส่วนเหล่าบุตรสาวขยันขันแข็ง จนที่สุดฟ้าออกมาเล็ก แผ่นดินออกมาใหญ่ ฟ้าจึงคลุมแผ่นดินได้ไม่หมด เทพเจ้าเก้อจื่อจึงสั่งให้อาฟู (阿夫) มาจัดการปัญหา อาฟูได้เรียกบุตรชายมาจับขอบของฟ้าเอาไว้แล้วดึงลงมา ฟ้าถูกดึงจนใหญ่และเว้า เขายังได้ให้ภูมารัดแผ่นดินเอาไว้ แต่แผ่นดินก็ถูกรัดเอาไว้ไม่หมด ต่อมาเขาได้ปล่อยมดมาเพื่อกัดแผ่นดิน จนในที่สุดมดก็ได้กัดแผ่นดินจนเรียบ เขายังได้ให้หมูป่าและช้างออกมาขุดดินพื้น ทำให้บนแผ่นดินมีภูเขา หุบเขา พื้นที่ราบ และแม่น้ำลำคลองเกิดขึ้น ครั้นโลกได้ถูกสร้างขึ้นเสร็จแล้ว แต่ในโลกยังว่างเปล่า ภายใต้คำสั่งของเทพเจ้าเก้อจื่อ สั่งให้บุตรชายออกไปจับเสือที่ดุร้ายที่สุดในโลกมาฆ่า แล้วใช้กระดูกเป็นเสาค้ำยันฟ้า ใช้ไหลเป็นทิวค้ำฟ้า ดาวซ้ายเป็นดวงอาทิตย์ ดาวขวาเป็นดวงจันทร์ หนวดเสือเป็นแสงอาทิตย์ เขี้ยวเสือเป็นดวงดาว น้ำมันเสือเป็นเมฆ ลมหายใจเป็นหมอก ท้องเสือเป็นทะเล เลือดเสือเป็นน้ำทะเล ขนแข็งเป็นป่าไม้ ขนอ่อนเป็นต้นหญ้า ไชกระดูกเป็นทองคำ เพราะเหตุนี้ร่างของเสือที่ตายจึงกลายเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ บนโลก

เมื่อจักรวาลและสรรพสิ่งเกิดขึ้น แต่ในโลกยังไม่มียุคมนุษย์ เทพเจ้าเก้อจื่อได้โปรยหิมะมา 3 กำมือ และได้กลายเป็นมนุษย์ 3 รุ่น โดยรุ่นแรก กลายเป็นมนุษย์ขาเดียว มนุษย์รุ่นที่สองสูงใหญ่ ซึ่งทั้งสองไม่สามารถปรับตัวให้เข้าธรรมชาติจึงตายไป จากนั้นมนุษย์รุ่นที่สามที่มีตาแนวตั้ง จึงได้กำเนิดขึ้นมา แต่เนื่องจากมนุษย์รุ่นนี้จิตใจไม่ดี ไม่ทำนาไม่ถนอหญ้า กินนอนทั้งวัน ดังนั้นเทพเจ้าเก้อจื่อจึงตัดสินใจทำให้น้ำท่วมเพื่อที่จะล้างมนุษย์รุ่นที่สามออกไป

วันก่อนหน้าที่น้ำจะท่วม เทพเจ้าอู๋หมู่เล่อหว่า (武姆勒娃) มหาบรรพบุรุษรุ่นแรกของมนุษย์รุ่นหลัง (人种) โดยแปลงเป็นหมูป่าหลายตัวของพี่น้องทั้ง 6 คน โดยมีบุตรชาย 5 คน บุตรสาว 1 คน แต่โดนจับตัว มีแต่น้องชายคนสุดท้ายที่ใจดีให้ความช่วยเหลือแก่หมูป่า เพื่อเป็นการตอบแทนก็เลยบอกเรื่องที่น่าจะท่วมและวิธีการเอาชีวิตรอดกับเขา โดยเอาเมล็ดน้ำเต้าไปปลูกให้ผลโตจนพอที่จะให้น้องชายคนสุดท้ายและน้องสาวเข้าไปอยู่เพื่อหนีน้ำท่วม หลังจากนั้นน้ำท่วมผ่านไปบุตรชายคนสุดท้ายและน้องสาวก็รอดชีวิต เนื่องจากบนโลกนี้ไร้ซึ่งมนุษย์แล้ว เทพเจ้าจึงสั่งให้สองคนนี้แต่งงานกัน แต่ทั้งสองก็ไม่เต็มใจเลยใช้วิธีให้พี่ชายไปอาบน้ำที่ต้นแม่น้ำ และให้น้องสาวดื่มน้ำที่ปลายแม่น้ำ ผ่านไปเก้าเดือนน้องสาวก็ได้ตั้งครรภ์ แต่กลับคลอดออกมาเป็นน้ำเต้า เทพเจ้าเปิดออกมาเจอเป็นชนชาติฮั่น (汉族) ชนชาติไต (傣族) ชนชาติฮั่น (彝族) ชนชาติลีซู (傈僳族) ชนชาติม้ง (苗族) ชนชาติทิเบต (藏族) ชนชาติป๋าย (白族) และชนชาติหุย (回族) ทั้งหมด 8 ชนชาติ

6.3 ตำนานการสร้างโลกใหม่หาคาพย์ฉาหมู่ ของชาวไป๋ยูนนาน

มหาคาพย์ฉาหมู่ได้แพร่กระจายอยู่ในเมืองฉู่สูง เมืองหงเหอ และเมืองอวี่ซี โดยมีรูปแบบเป็นหนังสือลายลักษณ์จากภาษาอี่ แปลว่า ต้นกำเนิดของทุกสรรพสิ่ง ต้นกำเนิดของหนึ่งสิ่งเรียกว่า 1 ฉา (查) ในมหาคาพย์ฉาหมู่ฉบับภาษาจีน มีเพียงแค่ 11 ฉา มากกว่า 3500 บรรทัด แบ่งเป็นสองหมวด โดยหมวดแรกกล่าวถึงต้นกำเนิดของฟ้าดินและที่มาของมนุษย์ หมวดที่สองกล่าวถึงที่มาของของใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ ผ้าไหม เงินทอง กระดาษฟู่กัน ฯลฯ

ในยุคดึกดำบรรพ์ บนโลกมีหมอกจัดจนแยกกลางวันกับกลางคืนและฟ้ากับดินไม่ออก เต็มมืดเต็มสว่างสลับสับเปลี่ยน เป็นแบบนี้มาช้านาน ราชาแห่งเทพเจ้า นามว่าเนี่ยหนงหลั้วจิวพั่ว (涅依俚佐颇) ได้เรียกรวมเหล่าเทพเจ้าเพื่อจัดเรียงดวงจันทร์ สร้างจักรวาล แม่น้ำภูเขา และสร้างโลก เทพแห่งมังกร นามว่าอาหม่า (阿玛) ได้ปลูกต้นไม้ลีสยาม⁶ (梭罗树) ในอวกาศ มีดอกสีขาวกลายเป็นดวงจันทร์ บุตรชายคนโตของเทพเจ้าเนี่ยหนงหลั้วจิวพั่ว ก็ได้ปลูกต้นไม้ลีสยาม ขึ้นมาอีกต้น มีดอกสีแดงกลายเป็นดวงอาทิตย์ บุตรชายคนรองได้โปรยดวงดาวเกิดเป็นดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์และดวงดาว บุตรชายคนเล็กได้สร้างทะเล แม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ เทพแห่งมังกรขึ้นไปหาเมล็ดธัญพืชบนดวงจันทร์ เขายังได้ทำให้มีฝนตกหนักจนทำให้พื้นที่ราบกลายเป็นแม่น้ำลำคลอง เนินเขา หุบเขา และชายหาด เทพเจ้าแห่งน้ำหลั้วถ่าจี (罗塔纪) ได้เลี้ยงปลาและกุ้ง บัดนี้โลกและสรรพสิ่งต่าง ๆ ก็กำเนิดขึ้นมาเป็นที่เรียบร้อย

หลังจากโลกถูกสร้างขึ้น บุตรสาวของเทพแห่งมังกรได้สั่งให้เทพธิดาอี่เต้อหลั้ว (依得罗) สร้างบรรพบุรุษรุ่นแรกของมนุษย์ขึ้นมา เรียกว่า ลาเตีย (拉爹) ซึ่งมีเพียงตาเดียวอยู่กลางหน้าผาก อดีตเรียกว่า ยุคมมนุษย์ตาเดียว ในยุคนี้อิงกับมนุษย์คล้ายกันมาก ลิงมีบุตรชายก็มีตาเดียว แต่พวกเขาพูดไม่ได้ ทำนาไม่ได้ มนุษย์กินสัตว์ป่า สัตว์ป่าก็กินมนุษย์ บางครั้งมนุษย์ก็กินกันเอง และมนุษย์ยุคนี้ยังไม่รู้จักวันเวลา ไม่มีเหตุผล ไม่รู้จักสูงต่ำ ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เทพเจ้าทำให้เกิดภัยแล้ง ฝนไม่ตกติดกันสามปี มนุษย์ตาเดียวก็ได้ตายลง เหลือเพียงแต่มนุษย์คนเดียวคนที่รู้จักทำงานที่หลบอยู่ในน้ำเต้า เทพเจ้าจึงสั่งให้แต่งงานกับนางฟ้าที่ชื่อว่าซาไซเซี่ย (撒赛歇) และพวกเขา ก็รู้จักทำมาหากิน ผ่านไป 9,700 ปี มนุษย์มีจำนวนมากจนล้นโลก เหล่าเทพเลยเห็นว่า “หากต้นไม้มาก ก็จะมองไม่เห็นท้องฟ้า ถ้าหญ้าเยอะ ก็จะมองไม่เห็นถนน” เลยสั่งให้เกิดอุทกภัยล้างมนุษย์รุ่นนี้ออกไป แต่ได้เจออาปุ้ตูหมู่ (阿卜独姆) ที่มีจิตใจดี เทพเจ้าเลยสั่งให้เขากับน้องสาวอยู่สืบเป็นชนรุ่นหลัง

หลังน้ำท่วมครั้งใหญ่ สองพี่น้องที่หลบภัยอยู่ในน้ำเต้าก็รอดชีวิต เหล่าเทพอยากให้พวกเขาได้แต่งงานกันและมีลูกหลาน แต่ลูกหลานพูดไม่ได้ มีตาแฉะ ซึ่งเรียกว่า ลาเหวิน (拉文) เทพเนี่ยหนงหลั้วจิวพั่วสั่งให้พ่อแม่ของเขาไปตัดไม้ไผ่มาเผา แล้วใช้เสียงดังจากการเผาไปรักษา เสียงไผ่ลั่นเปาะแปะในกองไฟ สะเก็ดไฟสาดใส่มนุษย์ไป พวกเขา ร้องจนร้องออกมาว่า อาเจียเจีย (ภาษาอี่) ต่อมาเป็นชาวอี่ คนที่ร้องออกมาเป็นเสียง “อา จาจา” (ภาษาฮาหนี⁷) ต่อมาเป็นชาวฮาหนี คนที่ร้องออกมาเป็น อา ยายา (ภาษาฮั่น) ต่อมาเป็นชาวฮั่น นับจากนี้ทุกคนกลายเป็นกลุ่มเดียวกัน ไปมาหาสู่กัน อยู่รวมกันเป็นหนึ่งเดียว

6.4 ตำนานการสร้างโลกใหม่หาคาพย์อาเฮยซีหนีหมั่ว ของหมี่เล่อยูนนาน

มหาคาพย์อาเฮยซีหนีหมั่ว เป็นมหาคาพย์ของชนชาติอี่เกี่ยวกับการสร้างโลกที่สืบทอดบริเวณเขาโอเหลา ตอนล่างของหมี่เล่อยูนนาน แสดงให้เห็นถึงความคิดและความเข้าใจของบรรพบุรุษชนชาติอี่ที่มีต่อยุคโบราณ มหาคาพย์นี้

⁶ ต้นโมลีสยาม ไม่ต้น สูงได้ถึง 15 ม. กิ่งมีช่องอากาศ โคนและปลายก้านวม ช่อดอกแบบช่อเชิงหลั่นแยกแขนงสั้น ๆ ที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาวอมชมพู ผลแห้งแตก รูปไข่กลับ เปลือกแข็ง (ปิยะ เฉลิมกลิ่น, จิรพันธ์ ศรีทองกุล, อนันต์ พิริยะภัทรกิจ, ค.ศ. 2008)

⁷ ภาษาฮาหนี เป็นภาษาของชนชาติฮาหนี ซึ่งเป็นหนึ่งในชนชาติส่วนน้อยของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประกอบด้วย บทนำ และเนื้อหา 10 บท มากกว่า 20,000 บรรทัด อธิบายถึงที่มาของโลก ภัยพิบัติธรรมชาติ การเกิดของมนุษย์ พิธีกรรมและสรรพสิ่งต่าง ๆ ของบรรพบุรุษชาวฮั่นอย่างละเอียด หมายถึงเทพธิดาที่สร้างโลกและสรรพสิ่ง ในเนื้อหายังถูกเรียกเป็น ซีหนี (西尼) หรือ ซีหนีหมัว (西尼摩)

ในบทนำมหากาพย์อาเฮยซีหนีหมัวอธิบายถึงรูปลักษณะของเทพธิดาอาเฮยซีหนีหมัวว่ามีหัวเป็นสิงโต ร่างใหญ่ หลังมีเกล็ดมังกร เป็นเทพที่มีอำนาจสูงสุดในการกำเนิดทุกสรรพสิ่ง ในช่วงที่จักรวาลยังไม่กำเนิดเทพธิดาอาเฮยซีหนีหมัว พ้ากับแผ่นดินยังไม่แยกจากกัน ไม่มีสรรพสิ่งใด ๆ แต่เทพธิดาอาเฮยซีหนีหมัวได้นอนหลับอยู่ในทะเลเซอเซอ (奢彻海) ต่อมาได้เกิดสวรรค์และโลก ดวงดาว ดวงจันทร์ เมฆและสิ่งอื่น ๆ บนโลกในหนึ่งวัน ขณะเดียวกันยังเกิดเหล่าเทพเจ้าที่ดูแลโลก อาทิ หัวหน้าเทพเจ้าเซอเอ๋อมุ (奢俄木) เทพสายฟ้า เทพดวงจันทร์ เทพดวงอาทิตย์ เป็นต้น จากนั้นก็ได้เกิดภาษาฮั่นขึ้นมาก่อน แล้วจึงเกิดภาษาฮั่น สุดท้ายจึงเกิดสรรพสิ่งบนโลกขึ้น เทพธิดาได้ใช้น้ำนมในการเลี้ยงสิ่งต่าง ๆ บนโลก น้ำนมที่หยดลงกลายเป็นสิ่งในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ภูเขา ต้นหญ้า ฯลฯ เมื่อผ่านการเลี้ยงดูอย่างดี สรรพสิ่งบนโลกเลยกลายเป็นสิ่งที่อยู่ในทุกวันนี้ และก็มีเทพเจ้าชื่อเซอโก่วไปเสอ (射古白乐) ตั้งชื่อให้สรรพสิ่งบนโลก เหตุนี้จึงกลายเป็นตำนานที่มาของการเกิดโลกและสรรพสิ่งต่าง ๆ

ที่มาของการเกิดของมนุษย์ ตามบันทึกในมหากาพย์อาเฮยซีหนีหมัว กล่าวว่า มนุษย์เดิมวิวัฒนาการมาจากลิงเดิมที่มีเพียงตัวเดียวชื่อจื่ออีร์วู (指依若) ลิงกลายเป็นมนุษย์รุ่นแรกที่มีตาเดียว แขนเดียว ขาเดียว แต่เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้เลยทำให้มีอายุสั้น ต่อมากลายเป็นมนุษย์ที่มีตาแฉะ และได้อาศัยอยู่ในโลกเพียงช่วงหนึ่ง เพราะไม่รู้จักกฎเกณฑ์ไม่เคารพฟ้าดินและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ถูกลงโทษจากเทพเจ้าเซอเอ๋อมุ จนโดนน้ำท่วมตายไปเหลืออาผู่ตูอาผู่ (阿谱都阿木) เพียงคนเดียวผู้ซึ่งมีจิตใจดี เพื่อการดำรงพันธุ์ของมนุษย์ เหล่าสี่เทพธิดาและน้องสาวของเทพเจ้าได้ลงมายังโลกมนุษย์ และได้แต่งงานกับเขา เหตุนี้จึงทำให้เกิดเป็นมนุษย์ที่มีตาแฉะนอนผู้มีจริยธรรมและเคารพศีลธรรม คนรุ่นนี้จึงได้เป็นบรรพบุรุษของชาวฮั่น

จากการพิจารณาเนื้อหาของตำนานการสร้างโลกจากมหากาพย์ทั้งสี่เรื่องข้างต้นจะเห็นได้ว่า ตำนานทั้งสี่เรื่องล้วนเล่าถึงการสร้างโลกและการกำเนิดมนุษย์อย่างละเอียด นอกจากนี้ ตำนานบางเรื่องยังมีการอธิบายที่มาของวัฒนธรรม เช่น ที่มาของภาษา ที่มาของชนชาติ เป็นต้น และเมื่อวิเคราะห์เนื้อหาของมหากาพย์ทั้งสี่เปรียบเทียบกันพบว่า มีประเด็นสำคัญที่อภิปรายต่อไปได้สี่ประเด็น ดังจะปรากฏในหัวข้อถัดไป

7. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของตำนานการสร้างโลกจากมหากาพย์ทั้งสี่เรื่อง ผลการวิจัยพบ 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การแยกฟ้าดิน 2) การสร้างสรรพสิ่ง 3) การเกิดของมนุษย์ และ 4) การอธิบายกำเนิดของชนกลุ่มอื่นที่สัมพันธ์กับชนชาติฮั่น ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบทั้งความเหมือนและความต่างระหว่างมหากาพย์ทั้งสี่เรื่อง โดยสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

7.1 การเปรียบเทียบการแยกฟ้าดินในตำนาน

จากการเปรียบเทียบอนุภาคการแยกฟ้าดินในตำนาน สะท้อนให้เห็นว่า ก่อนที่จะมีการแยกฟ้าดินเกิดขึ้น ตำนานการสร้างโลกล้วนมีการอธิบายถึงสภาพแวดล้อมของจักรวาลก่อนการแยกฟ้าดิน ในมหากาพย์เล่อเอ๋อเอ๋ออี อธิบายไว้ว่า ในอดีตต้นกำเนิดของจักรวาลเกิดจากน้ำตามธรรมชาติ ท้องฟ้าและแผ่นดินเชื่อมติดกันเป็นหนึ่งในมหา

กาพย์เหมยเกอได้อธิบายไว้ว่า ในยุคดึกดำบรรพ์จักรวาลยังติดกัน ไม่มีฟ้า ไม่มีแผ่นดิน ส่วนมหากาพย์ฉาหม้ออธิบายไว้ว่า ในยุคดึกดำบรรพ์ บนโลกมีหมอกจัดจนแยกกลางวันกับกลางคืนและฟ้ากับดินไม่ออก เตี้ยมืดเตี้ยสว่างเป็นเช่นนี้มาช้านาน และในมหากาพย์อาเฮยซีหนีหม้ออธิบายไว้ว่า ในช่วงที่จักรวาลยังไม่ได้ให้กำเนิดเทพธิดาอาเฮยซีหนีหม้อ ฟ้ากับแผ่นดินยังไม่แยกจากกัน ไม่มีสรรพสิ่งใด ๆ บนจักรวาลทั้งสิ้น

เมื่อตำนานการสร้างโลกทั้งสี่เรื่องกล่าวถึงการแยกฟ้าดิน มักมีเทพเจ้าหรือเทพธิดาทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มหลัก เช่น การปรากฏของเทพเจ้าเอนถี้กู่ฉือในมหากาพย์เล่อเอ้อเทออี เทพเจ้าเก้อจื่อในมหากาพย์เหมย-เกอ ราชาแห่งเทพเจ้าเนี่ยหนงหลัวจิวัวในมหากาพย์ฉาหม้อ รวมถึงเทพธิดาอาเฮยซีหนีหม้อในมหากาพย์อาเฮยซีหนีหม้อ แต่การอธิบายในรายละเอียดของการแยกฟ้าดินจะมีความแตกต่างกันใน 3 ประเด็น กล่าวคือ 1) เพศสภาพของเทพเจ้าที่มีอำนาจสูงสุดในตำนานล้วนเป็นเทพบุรุษ ยกเว้นในตำนานมหากาพย์อาเฮยซีหนีหม้อเป็นเทพสตรี 2) ผู้ร่วมแยกฟ้าดิน ในตำนานมหากาพย์เล่อเอ้อเทออี เหมยเกอ และฉาหม้อนอกจากมีเทพเจ้าหลักแล้ว ยังมีลูกของตนหรือเทพเจ้าองค์อื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เหล่าเทพเจ้าและเทพธิดาที่กล่าวถึงในมหากาพย์เล่อเอ้อเทออี บุตรชายและบุตรสาวของเทพเจ้าเก้อจื่อในมหากาพย์เหมยเกอ และเหล่าเทพเจ้าที่กล่าวถึงในมหากาพย์ฉาหม้อ ยกเว้นในตำนานมหากาพย์อาเฮยซีหนีหม้อ ฟ้าดินจะถูกคลอออกมาโดยเทพธิดาองค์เดียว และ 3) ในด้านอุปกรณ์และวัตถุที่ใช้ในการแยกฟ้าดินมีเพียงแค่ในมหากาพย์เล่อเอ้อเทออี มีการใช้ไม้กวาดทองแดงและขวานทองแดงมาเพื่อแยกฟ้าดิน นอกเหนือจากนั้นจะเป็นการใช้พลังวิเศษของเทพเจ้าหรือเทพธิดา

จากการเปรียบเทียบการแยกฟ้าดินในตำนานจะเห็นได้ว่า การแยกฟ้าดินในตำนานล้วนมีเทพเจ้าเป็นผู้ริเริ่มหลัก จึงแสดงให้เห็นถึงอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ของผู้สร้างโลก ขนบวัฒนธรรม และวิถีแห่งความเชื่อของชนชาติที่มีต่อการนับถือและเคารพบูชาเทพเจ้าผู้ให้กำเนิดโลก รวมถึงสรรพสิ่งบนโลก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเงินหย่งเซียงและเจาเสี่ยวหง (Chen and Cao 2010, 47-54) ที่ได้กล่าวในงานวิจัยว่า ตำนานฉาหม้อและเหมยเกอของชนชาติฉี ยืนยันถึงพลังของเทพเจ้าในกระบวนการสร้างสวรรค์ โลก และสรรพสิ่งอันแสดงให้เห็นถึงการบูชาอำนาจของบรรพบุรุษชาวฉี

สำหรับความแตกต่างในด้านเพศของเทพเจ้าที่มีอำนาจสูงสุดในตำนาน เจตนา นาควัชระ (Jettana 1978, 13-17) เสนอว่า วรรณกรรมเป็นสิ่งผูกพันกับสังคม และเป็นสมบัติร่วมของทุกยุคทุกสมัยทุกถิ่น การศึกษาวรรณกรรมจึงต้องควบคู่กับสังคม ผู้ประพันธ์ได้แสดงความคิด ปรัชญา ตลอดจนความจริงในสังคมด้วยความสนใจและความรับผิดชอบ วรรณกรรมจึงมีอิทธิพลต่อสังคม รวมทั้งพลังในสังคมมนุษย์ด้วย ดังนั้น จากตำนาน 4 เรื่องมีทั้งเทพบุรุษและเทพสตรี สะท้อนให้เห็นถึงสังคมของชนชาติฉีเคยมีทั้งสังคมปิตาธิปไตยและสังคมมาตาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเห่า จินเหวิน (Hao 2000, 87-90) ที่ศึกษาผ่านคำว่า หม้อ (媯 หมายถึง มาตา) ในภาษาฮั่นเชิงภาษาศาสตร์และประวัติศาสตร์ เห็นได้ชัดว่า แม้สังคมชนชาติฉี ในปัจจุบันยังรักษาวัฒนธรรมทางสังคมปิตาธิปไตย แต่ก็มีหลักฐานเห็นได้ว่า ในอดีตสังคมชนชาติฉีเคยมีช่วงเวลาที่เป็นสังคมมาตาธิปไตย

นอกจากนี้ การแยกฟ้าดินในตำนานทั้งสี่เรื่องส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นเพียงผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เป็นการร่วมมือและปัญหาของกลุ่มเทพเจ้า สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงวิถีการใช้ชีวิตของชนชาติฉีที่มีลักษณะอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ และมีการร่วมมือกันในการทำงานและใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนในมหากาพย์เล่อเอ้อเทออีก็กล่าวถึงการใช้อุปกรณ์ที่ทำจากทองแดงเพื่อแยกฟ้าดิน ซึ่งบริเวณที่มีการสืบทอดมหากาพย์นี้ เป็นพื้นที่ที่มีเหมืองทองแดง สิ่งเหล่านี้ทำให้ทราบถึงจินตนาการที่ใช้ในการสร้างตำนานว่าได้รับอิทธิพลจากสิ่งรอบตัวที่มีอยู่จริง

7.2 การเปรียบเทียบการสร้างสรรพสิ่งในตำนาน

จากการเปรียบเทียบการสร้างสรรพสิ่งพบว่า ตำนานการสร้างโลกทั้งสี่เรื่องเล่าถึงวิธีการสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) มหากาพย์เล่อเอ้อเทออี ให้คำอธิบายไม่มากในเรื่องของการสร้างสรรพสิ่ง เพียงกล่าวอย่างรวบรัดว่าเทพเจ้าเอนถี้กู่ฉือ สั่งให้เทพเจ้าแห่งหม้อไปดำเนินการสร้างสรรพสิ่ง 2) มหากาพย์เหมยเกอ ได้อธิบายถึงการสร้าง

สรรพสิ่งอย่างละเอียด นอกจากมีการสั่งให้เทพเจ้าสร้างสรรพสิ่งบนโลกแล้ว ยังกล่าวถึงที่มาของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว เมฆ ฯ ซึ่งอธิบายว่าเกิดมาจากร่างของเสือ 3) มหาเทพหยางหมู่ได้กล่าวถึงดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ว่าเกิดจากต้นโมลีสยามที่บุตรชายของเทพแห่งมังกรปลุก และสรรพสิ่งอื่น ๆ ก็ถูกสร้างขึ้นมาโดยบุตรของเขา 4) ในมหากาพย์อาเฮยซีหนี่หมั่ว ธรรมชาติและสรรพสิ่งต่าง ๆ เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ เมฆ ภูเขา ต้นไม้ ฯ ล้วนเกิดและได้รับการเลี้ยงดูด้วยน้ำนมของเทพธิดาอาเฮยซีหนี่หมั่ว

จึงเห็นได้ว่า กระบวนการการสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ของตำนานทั้งสี่เรื่องแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ของชนชาติอู๋ที่มีต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ เมฆ ภูเขา หุบเขา พื้นที่ราบ และแม่น้ำลำคลอง รวมถึงสัตว์และพืชเป็นต้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางสภาพแวดล้อม ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และสภาพธรรมชาติของกลุ่มชนชาติอู๋แต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ ตำนานทั้งสี่เรื่องยังมีการอธิบายถึงต้นกำเนิดของสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยมีการกำเนิดจากพลังวิเศษของเหล่าเทพเจ้า แสดงให้เห็นถึงการเคารพบูชาเทพเจ้าของชนชาติอู๋ และในมหากาพย์เหมยเกอ ยังกล่าวถึงการสร้างสรรพสิ่งด้วยร่างของเสือ สะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มชนชาติอู๋ที่กระจายถิ่นฐานในบริเวณต้าเหยาและเหยาอันของยุหนานมีประเพณีการบูชาเสือ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของลี เชี่ยวหนิง (Li 2019, 119-120) ที่กล่าวไว้ว่า กลุ่มชนชาติอู๋ในบริเวณต้าเหยาและเหยาอันมีความเชื่อว่า ชนชาติอู๋เป็นลูกหลานของเสือ และนิยมตั้งชื่อคนและสถานที่ด้วยคำว่า หลั่ว⁸ (倮) อีกทั้งยังมีประเพณีการนับถือเทพเจ้าเสือและเทวรูปเสือ

7.3 การเปรียบเทียบการเกิดของมนุษย์ในตำนาน

ตำนานการสร้างโลกทั้งสี่เรื่องอธิบายถึงการสร้างมนุษย์ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) ในมหากาพย์เสอเอ๋อ เทออีมีวิธีการกล่าวถึงสองวิธี วิธีแรกคือบายจิตวิญญาณต้นตระกูลบรรพบุรุษร่วงลงมาบนเขาเจ็ยเจ็ยเสี่ยลกเป็นเปลวเพลิงติดกัน 9 วัน 9 คืน ควันและเปลวไฟกลายเป็นสิ่งมีชีวิต แต่ก็ไม่สามารถเกิดเป็นมนุษย์ได้ วิธีที่สองคือ มีหิมะแดงตกลงมาจากสวรรค์ 3 รอบ ติดกัน 9 วัน 9 คืน และได้เกิดเป็นมนุษย์ 2) ในมหากาพย์เหมยเกอกล่าวว่า เทพเจ้าเกอจื่อได้โปรยหิมะ 3 กำ กลายเป็นมนุษย์ 3 รุ่น คือ มนุษย์ขาเดียว มนุษย์สูงใหญ่ และมนุษย์ที่มีตาแนวตั้ง โดยมนุษย์ขาเดียวกับมนุษย์สูงใหญ่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติจึงตายไป จากนั้นมนุษย์รุ่นที่สามที่มีตาแนวตั้ง จึงได้กำเนิดขึ้นมา แต่เนื่องจากมนุษย์รุ่นนี้จิตใจไม่ดี ไม่ทำนา ไม่ถนอมหญ้า กินนอนทั้งวัน ดังนั้นเทพเจ้าเกอจื่อจึงตัดสินใจทำให้หน้าทวมเพื่อที่จะล้างมนุษย์รุ่นที่สามออกไป ต่อมาเทพเจ้าอู๋หมู่เล่อหวาสั่งให้พี่น้องแต่งงานกัน แต่ทั้งสองไม่เต็มใจเลยใช้วิธีที่พี่ชายแอบนำต้นแม่น้ำ น้องสาวดื่มน้ำปลายแม่น้ำ ผ่านไปเก้าเดือนน้องสาวก็ตั้งครรภ์และคลอดมาเป็นน้ำเต้า เมื่อน้ำเต้าแตกออกก็มีมนุษย์ปรากฏขึ้น 3) ในมหากาพย์จาหมู่ได้กล่าวถึงบุตรสาวของเทพแห่งมังกรผู้สั่งให้เทพธิดาอีเตอหลัวสร้างมนุษย์รุ่นแรกขึ้นมา แต่มนุษย์นั้นมีเพียงตาเดียว เรียกว่า ลาเตีย มนุษย์รุ่นนี้พูดไม่ได้ ทำนาไม่เป็น และไม่มีศีลธรรม เทพเจ้าจึงทำให้เกิดภัยแล้ง ฝนไม่ตกติดกันสามปี มนุษย์ตาเดียวก็นำได้ตายลง เหลือเพียงแต่มนุษย์คนเดียวที่รู้จักทำงานและหลบอยู่ในน้ำเต้า เทพเจ้าจึงสั่งให้แต่งงานกับนางฟ้าที่ชื่อว่าซาไซเซี่ย สามภรรยาทำมาหากินอยู่ร่วมกันจนผ่านไป 9,700 ปี มนุษย์มีจำนวนมากจนล้นโลก เหล่าเทพจึงเห็นว่า “หากต้นไม้มาก ก็จะมองไม่เห็นท้องฟ้า หากหญ้าเยอะ ก็จะมองไม่เห็นถนน” จึงสั่งให้เกิดอุทกภัยล้างมนุษย์รุ่นนี้ออกไป แต่มีมนุษย์ชื่ออาบูตุ่หมู่ ผู้มีจิตใจดี เทพเจ้าจึงสั่งให้เขากับน้องสาวอยู่สืบเป็นชนรุ่นหลัง 4) ในมหากาพย์อาเฮยซีหนี่หมั่วกล่าวว่า มนุษย์เดิมมีวิวัฒนาการจากลิง มีตัวเดียวชื่อว่า จื่ออีริ้ว ซึ่งมีตาเดียว แขนเดียว ขาเดียว แต่เพราะไม่รู้จักกฎเกณฑ์ ไม่เคารพฟ้าดิน จึงถูกลงโทษให้ตายไป เหลือเพียงอาบูตุ่อาหมู่ ซึ่งเป็นมนุษย์คนเดียวที่มีจิตใจดี แต่งานกับน้องสาวของเทพธิดา ทำให้กำเนิดมนุษย์ที่มีตาแนวอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีจริยธรรมและเคารพศีลธรรม กลายเป็นบรรพบุรุษของชนชาติอู๋

⁸ หลั่ว (倮) เป็นคำมาจากภาษาอู๋ แปลว่า เสือ

จากการเปรียบเทียบการเกิดของมนุษย์ในตำนานพบว่า ตำนานการสร้างโลกทั้ง 4 เรื่องมีความคล้ายคลึงกันตรงที่มนุษย์ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาโดยตรงจากเทพเจ้า แต่มีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนารุ่นต่อรุ่น แต่วิธีการที่ก่อเกิดมนุษย์ได้สำเร็จมี 4 วิธี ได้แก่ 1) เกิดจากหิมะ 2) เกิดจากลิง 3) เกิดจากพี่น้องแต่งงานกันและมนุษย์ออกมาจากน้ำเต้า และ 4) เกิดจากมนุษย์แต่งงานกับเทวดา เป็นที่น่าสังเกตว่า มนุษย์ในตำนานที่เป็นบรรพบุรุษล้วนเป็นคนที่มีจิตใจดีและขยันขันแข็ง ซึ่งเป็นการสร้างการรับรู้ที่มีต่อต้นกำเนิดมนุษย์ของชนชาติอื่น โดยวิธีที่มนุษย์เกิดจากหิมะ แสดงให้เห็นถึงการบูชาธรรมชาติของบรรพบุรุษชนชาติอื่น มนุษย์วิวัฒนาการจากลิง ซึ่งลิงเป็นสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายกับมนุษย์ ซึ่งกล่าวได้ว่า บรรพบุรุษของชนชาติอื่นมีการตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ชนิดอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน จากวิธีที่พี่น้องแต่งงานกัน ก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมด้านการแต่งงานของชนชาติอื่น ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยของอิว จวินกั๋ง (Yu 2014, 38-41) ที่กล่าวว่า ในอดีตชนชาติอื่นมีประเพณีด้านการแต่งงานกันในเครือญาติ สำหรับวิธีที่มนุษย์เกิดจากบรรพบุรุษชนชาติอื่นแต่งงานกับเทวดา เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของบรรพบุรุษชนชาติ

นอกจากนี้ จากการเปรียบเทียบการเกิดของมนุษย์ในตำนานจะเห็นได้ว่า ชนชาติอื่นมีความเชื่อว่า มนุษย์ไม่ได้เกิดจากการสร้างของเทพเจ้าเพียงผู้เดียว แต่มีมนุษย์เข้าไปเป็นส่วนร่วม ซึ่งถือว่าการยึดมนุษย์เป็นหลัก หลังจากเกิดมนุษย์ขึ้นมา ในมหากาพย์ก็ได้บรรยายถึงในด้านการกำเนิดของมนุษย์ มักมีการกล่าวถึงอุทกภัย แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในขณะนั้น และจากเรื่องราวที่บรรพบุรุษของชนชาติอื่นมีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดของชาติพันธุ์ โดยจากตำนานทั้งสี่สรุปได้ว่า หากมนุษย์ที่ถูกสร้างขึ้นมาไม่ปฏิบัติตามกฎของธรรมชาติก็มักจะถูกธรรมชาติคัดออกด้วยภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ มีเพียงแต่มนุษย์ที่ปรับตัวเข้ากับธรรมชาติได้เท่านั้นที่สามารถอยู่รอดต่อได้ จึงกล่าวได้ว่า บรรพบุรุษของชนชาติอื่นได้ตระหนักถึงวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) นักธรรมชาติวิทยาชาวอังกฤษ ที่ได้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการโดยการคัดเลือกไว้ในหนังสือ กำเนิดสปีชีส์ (On the Origin of Species 1859) ก็คือ ตามธรรมชาติสิ่งมีชีวิตที่มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าสิ่งมีชีวิตพวกอื่น ๆ จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ และถ่ายทอดลักษณะที่เหมาะสมต่อไปได้ (Darwin 1859)

7.4 การอธิบายกำเนิดของชนกลุ่มอื่นที่สัมพันธ์กับชนชาติอื่นในตำนาน

จากการเปรียบเทียบตำนานการสร้างโลกทั้ง 4 เรื่อง ยังพบประเด็นที่น่าสนใจอีกว่า มีการอธิบายกำเนิดของชนกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ชาวอียิปต์และวัฒนธรรมของชนกลุ่มนั้น ได้แก่ 1) ในมหากาพย์เหมยเกอยังมีการกล่าวถึงที่มาของชนชาติอื่น ๆ ในคำอธิบายเกี่ยวกับกำเนิดมนุษย์ซึ่งแยกออกเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ 8 ได้แก่ ชนชาติฮั่น ชนชาติไต ชนชาติตี้ ชนชาติลี่ ชู ชนชาติมิ่ง ชนชาติทิเบต ชนชาติไป๋ และชนชาติหุย 2) ในมหากาพย์ฉาหมู่ มีการกล่าวถึงกำเนิดของภาษาอี่ ภาษาฮั่นและภาษาฮาหนี ซึ่งเป็นไปตามทิศของเงินหย่งเซียงและเฉาเสี่ยวหง (Chen and Cao 2010, 47-54) เกี่ยวกับวัฒนธรรมมนุษย์ที่สะท้อนในมหากาพย์เหมยเกอและมหากาพย์ฉาหมู่ โดยกล่าวว่า ขณะนั้นชนชาติอี่ได้ริเริ่มตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม วิถีของชนชาติอื่น ๆ ขณะเดียวกัน ชนชาติเหล่านี้ยังมีการติดต่อ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับชนชาติอื่นในช่วงเวลาดังกล่าวเช่นกัน

8. ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดด้านขอบเขต กล่าวคือ เป็นเพียงการศึกษาตำนานการสร้างโลกของชนชาติอี่เท่านั้น ซึ่งใน

ขอบเขตของการศึกษาด้านคติชนวิทยาจีนนั้น ยังสามารถศึกษาและเปรียบเทียบตำนานการสร้างโลกของชนชาติอื่น ๆ ของจีนดังที่ได้บันทึกไว้ในเอกสารโบราณ นอกจากนี้ โฉมหากาพย์ทั้งสี่เรื่อง ยังมีประเด็นในส่วนอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษา เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต การบูชาเทวรูป เป็นต้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรค่าแก่การศึกษาเพิ่มเติมอย่างยิ่ง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Jettana Nakwatchara เจตนา นาควัชระ. 1978 .*Thidsadee buengton heang wannakadee* ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี [The Basic Theory of Literature]. Bangkok: Duangkamon.
- Metcha Sodsongkrit เมชฌ สอดส่องกฤษ. 2011 .Chonglumnoi nai pratet sathananarat prachachon Chi n lae sathanaparpkan su eksa nai pratet Thai ชนกลุ่มน้อยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และสถานภาพการศึกษาในประเทศไทย [Chinese Ethnic Minorities and the status of studying in Thailand]. *Warasarn Sinlapasat Mahawittayalai Ubon ratchathani* วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี [Journal of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University] 7(2): 30-69.
- Piya Chaloecklin, Jirapan Srithongkul, & Anan Piriya-phattakij ปิยะ เฉลิมกลิ่น, จิรพันธ์ ศรีทองกุล, และอนันต์ พิริยะภัทรกิจ. 2008. *Phanmai thin deaw: kan anurak lae phatthana kan chai prayot* พรรณไม้ถิ่นเดียว: การอนุรักษ์และพัฒนากการใช้ประโยชน์ [Single Endemic Plants: Conservation and Utilization Development]. Pathum Thani: Thailand Institute of Scientific and Technological Research.
- Siraporn Na Thalung ศิราพร ณ ถลาง. 1999 .*Tamnan sanglok khong chonchat Thai: Tuayang kan sueksa watthanatham chak tamnan* ตำนานสร้างโลกของชนชาติไท : ตัวอย่างการศึกษา วัฒนธรรมจากตำนาน. [Myths of Creating the World of the Tai Peoples: Study Examples Culture from the Legend] .Bangkok: Research and Publication Division, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

ภาษาอังกฤษ

- Darwin, Charles. 1859. *On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life*. London: John Murray.
- Leeming, David A. 2010. *Creation Myths of the World: An Encyclopedia* (2nd ed., Vol. 1). California: ABC-CLIO
- Evans-Pritchard, Edward E. 1954. The meaning of sacrifice among the Nuer: The Henry Myers lecture, 1954. *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland* 84 (1/2): 21-33.
- Long, Charles H. 1963. *Alpha: The Myths of Creation*. New York: George Braziller.
- Womack, Mari. 2005. *Symbols and Meaning: A Concise Introduction*. Walnut Creek, CA: AltaMira Press.

ภาษาจีน

- Bai Rui 百睿. 2020. “Yizu Shenhua Zhuyao Leixing yu Tezheng Yanjiu” 彝族神话主要类型与特征研究 [Study on the Main Type and Characteristics of Yi mythology]. Master thesis, North Minzu University.
- Chen Guoguang 陈国光. 2006. Yizu Shishi Zhong De Chuangshi Shenhua 彝族史诗中的创世神话 [The Creation Myth in Yi People]. *Xinan Minzu Daxue* 西南民族大学学报 [Journal of Southwest University for Nationalities] 182: 100-104.
- Chen Yongxiang, & Cao Xiaohong 陈永香, & 曹晓宏. 2010. Yizu Shishi MeiGe ChaMu Chuangshi Shenhua Yanjiu 彝族史诗《梅葛》、《查姆》创世神话研究 [A Research of Yi Epic Creation Myth Meige and Chamu]. *ChuXiong Shifan Xueyuan Xuebao* 楚雄师范学院学报 [Journal of

- ChuXiong Normal University] 25(4): 47-54.
- ChuXiong investigation team of Yunnan Ethnic Folk Literature 云南民族民间文学楚雄调查队. 2016. *Zhonghua Da Guoxue Jingdian Wenku • MeiGe* 中华大国学经典文库 • 梅葛 [Chinese Classic Literature • MeiGe]. Beijing: China International Broadcasting Press.
- Gao X., Zhang X., Yuan X., & Tang J. 高霞, 张新明, 袁秀萍, & 唐金萍. 2017. YunNan Yizu Shishi MeiGe ChaMu Yu Shengjing • ChuangShiJi Chuangshi Shenhua De Xiangsixing Yanjiu 云南彝族史诗《梅葛》《查姆》与《圣经·创世纪》创世神话的相似性研究 [On Similarities between Creation Myths in Yunnan Yi Epics ChaMu and MeiGe and Those in The Holy Bible: Genesis]. *ChuXiong Shifan Xueyuan Xuebao* 楚雄师范学院学报 [Journal of ChuXiong Normal University] 32(2): 130-135.
- Hao Jinwen 郝金文. 2000. Cong YiYu “mo” De Yanbian Kan Yizu Muquanzhi De Yiji 从彝语“嫫”的演变看彝族母权制的遗迹 [On the Vestiges of the Yi Nationality though a Study of the Changes of the Yi Word “Mo”]. *YunNan Minzu Xueyuan Xuebao* 云南民族学院学报 [Journal of YunNan university for nationalities]. 17(6): 87-90.
- Jichai, Xiaoming, & Zhu, Chongxian. 2017. Yizu Shishi zhong Renlei Qiyuan Shenhua Tezheng 彝族史诗中人类起源神话特征 [The Deepening Characteristics of Human Origin in Yi Epic]. *Ezhou Daxue Xuebao* [Journna of Ezhou University] 24(1): 65-66.
- Li Xiaoning 栗小宁. 2019. Yizu Hu Tuteng Chongbai Ji Qi Beihou De Wenhua Luoji Fenxi 彝族虎图腾崇拜及其背后的文化逻辑分析 [Tiger Totem Worship of Yi Nationality and its Cultural Logic Analysis]. *Wenhua Xuekan* 文化学刊 [Culture Journal] 6: 119-120.
- Yang Hongjie 杨红杰. 2019. Naxi Zu Yu Yizu De Chuangshi Shenhua Bijiao Yanjiu 纳西族与彝族的创世神话比较研究 [A Comparative Study on the Creation Myths of Naxi People and Yi People]. *Minjian Wenhua Luntan* 民间文化论坛 [Folk Culture Forum] 37(5): 52-61.
- Yu Jungang 于俊刚. 2014. Liangshan Yizu Hunyin Xiguan Guifan de Fawenhua Sikao 凉山彝族婚姻习惯规范的法文化思考 [On the Legal Culture of Marriage Customs of Yi People in Liangshan]. *Guizhou Minzu Yanjiu* 贵州民族研究 [Guizhou Ethnic Studies] 35(8): 38-41.
- Yu, Jia, & Xi, Wujun 俞佳, & 席武俊. 2018. Wo Guo Xinan Diqu Yizu Renkou Kongjian Fenbutu Yanjiu 我国西南地区彝族人口空间分布研究 [Research on the Spatial Distribution of Yi People in Southwest China]. *Ziran kexue* 自然科学 [Natural Science] 6: 324-339.
- Yuan, Xingpei 袁行霈. 2014. *Zhongguo Wenxue Shi* 中国文学史 [A History of Chinese Literature]. Beijing: Higher Education Press.